

ANTALYA TAHTACILARINA DAİR NOTLAR

Naci Kum Atabe)lli
Bursa Müzesi Müdürü

I. - *Tahtacı Obaları:*

Anadoluda yerleşen Oğuz Türk boylarından bir kısmı, gördükleri iş bakımından (Tahtacı) diye anılmaktadırlar. Bunlar başlarındaki (kahya) denilen oymak ağalarının adlarını alırlar.

Antalya ilindeki Tahtacılar 13 oymak olarak tesbit edilmiştir. Bunlar bir yerde toplu olarak oturmazlar; orman ve kereste işlerinin dağılışına göre bir yerden diğer bir yere ya göçer, konar veyahut ta yarı göçebe - yani ev, bark, tarla sahibi - olarak yaşarlar.

Antalyadaki Tahtacıların oymak ve mahellelerini, nerelerde bulduklarını aşağıda arz ediyorum:

- I. - *Çivi Oğlu Musa Kahya Mahallesi:*
Hurma köyünde - Gebiz ilçesinde - Isparta ilinde.
- II. - *Beselek Kahya Mahallesi:*
Alanya ilçesi çevresinde.
- III. - *Gıcmıan Kahya Mahallesi:*
Hurma köyünde - Gebiz (Serik ilçesi) nde.
- IV. - *Celal Oğlu Hasan Kahya Mahallesi:*
Çakırlar köyü civarında ekincilik yaparlar.
- V. - *Beşikçi Mehmet Kahya Mahallesi:*
Ağva (1) köyünde; Kumluca kamununda.
- VI. - *Hızır Kahya Mahallesi:*
Finikenin Kozağacı kamununda Karaca ôren'de.
- VII. - *Gani Oğlu Hasan Kahya Mahallesi:*
Ağva taraflarında.
- VIII. - *Mustafa Oğlu Ali Kahya Mahallesi:*
Manavgat ve Alanya ilçelerinde.
- IX. - *Kanlı Mehmet Oğlu Veli Kahya Mahallesi:*
Manavgat ve Alanya ilçelerinde.
- X. - *Çaylak Gök Veli Kahya Mahallesi:*
Finikenin Kökbük köyünde.

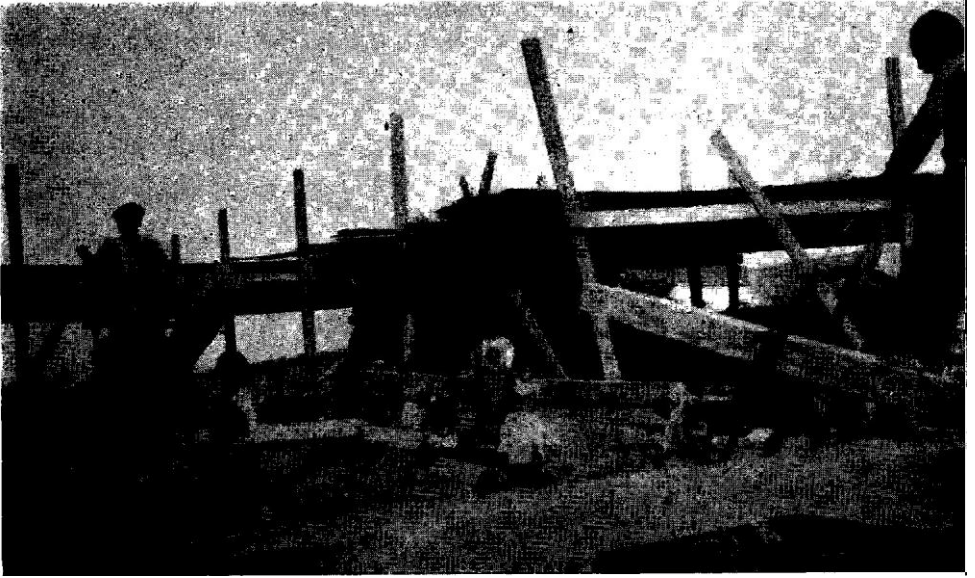
XI. - Gani Kahya Mahallesi:
Finikenin Alaca Ağıl mevkiinde.

XII. - Kalender Ahmet Kahya Mahallesi:
Ağva taraflarında.

XIII. - Kaşlı Ali Kahya Mahallesi:
Finikenin Alaca Dağ mevkiinde.

II. - Geçim ve Dirlikleri:

Tahtacılar, Yürük ve Türkmenler gibi dirlik sürerler. Basit ve kanaatkar geçinirler; kışın (Oba) denilen keçe kaplamalı ev veya toprak damlı barklarda, yazın da kıl çadır veya ağaç dallarından kurdukları alaçık'larda otururlar. Yuf- ka :..._ Şepit - ekmeği, bulgur pilavı, kuru sebze, bulamaç, süt, yoğurt. . . gibi

İş ,başında bir tahtacı ailesi

yemekler yerler. Et gıdasını kurban kestiklerinde veya kasabalara indiklerinde nadiren alırlar. Muharrem'in 12 sinde mutlaka (Aşüre) pişirirler ve hali, vakti uygun olanlar kurban keserler. Ev eşyaları da sade ve portatifdir. Giyimleri de npkı Türkmenleri-nki gibidir.

Aile teşkilinde eskiden de iki evlilik yoktu (bütün Kızılbaşlarda olduğu gibi). Evlenecek gençler ekseriya sevip seçtikleri kızları kaçırarak bu yoldaki ağırlıkların önüne geçerler. Oğlan tarafının vermeğe mecbur olduğu ağırlıklar: Sarı lira, katır, elbiselik kumaş toplarıdır.

Aralarında mistik bir inzıbat hakimdir. *Dedelerinin, kendilerini düşkün etmesinden korkarlar.* Sağlam, gü, büz, meşakkatlere dayanıklı insanlar oldukları

halde - Kızılbaşlı!kları hesabile camia arasında hor görüldüklerinden olacak ki - tab'an mülayim ve *hödük* olmuşlardır. Orman ve kereste sahipleri olan müte-gallibe ağa ve tiiccann ,boyunduruğunda yaşamak, geçinmek mecburiyetinin de bu tabiat üzerinde amil olduğu şüphesizdir.

Antalya ta:htacılannndan iki kadın

III. - *Mistik Hayatları:*

Tahtacılar; malum olduğu üzere, (Sürek, Sofuyan, Kızılbaş) nr [1]. Bun• ların hakkında tetkiklerde ,bulunanlar, Tahtacıların mistik hayatlarına iyice nü- fuz edememişler, bunları Anadolunun diğer Sürek : Sofuyan : Kızılbaşlanndan bambaska cerceveler içerisinde mütalea etmişlerdir. Halbuki Tahtacıların türe-

[1] Sofu.yan tabiri: Eredebilî Şeyh Safiyüddin mensuplarına veriilen bir wıwo- dır. Şeyh Sa:fiyüddio Eibu isihak EredebiU, Haa Beikıq muasırlarından olup ondan 3 yıl önce **ölmü** 73.5 H. Şah 1,smaail buoun torununun torunudur. Anadolu kızılbaşlafr Hacı Bektaşınan ziyade Safevilere manen bağılıdırlar. -

leri, dilleri, duyguları ·Anadolu Kızılbazlarından hiç te ayrı değildir. Her iki zümre de Türle Şamanizminin veya Türklerin daha eski totemizm din süreğinin (Alevilik) perdesi altında (islamlaşmış) görünen akidelerini şimdide değin sü- rüp gelmişlerdir. Sazları, sözleri, özleri (köy Kızılbazları) mn aynidir. Bakınız (Yalvaç : Isparta ilçesi) nin bir süre köylüsünün ağzından dinlediğim aşağıki türkü, Antalyanın bir süre Tahtacısının sazında aynı güfte ve peste ile söylen- miştir:

İçnişem bir dolu olmuşam ayık
Düşmüşem dağlara olmuşam geyik
Sana derim sana sürmeli geyik
Kaçma benden kaçma avcı değilim.

Avcı değilim ki düşsem izine
Kaça kaça kanlar indi dizine
Sürmeler mi çekdin kömür gözüne.

- Nakarat-

Altısı iri de birisi körpe
Avcıyı görünce çekerler sarpa
Yüküm barıt değil vallahi arpa

- Nakarat-

Sana derim sana (geyik erenler) [1]
Bize sevda sana dalga verenler
Dilerim Mevladan'onmaz vuranlar.

-Nakarat-

Eyder Hatai'yem uçan kaçandan
Zerre korkmazız bu tatlı candan
Gidip davacı olma atana benden
Kaçma geyik kaçma avcı değilim...

Bunlar gibi: Şah İsmail Hatai'nin, Pir Sultan Abdalın, Kaygusuzun .. ve bunlara mümasil eski, tanınmış sofu ozanların nutukları, nefesleri her iki zümre arasında müştereken söylenir, çalınır. Pir Sultanın nefesi bir Tahtacı güyendesini- nin sazının tellerinde ne ahenkli, ne koyğun nağmeler yaratmışnr, bakınız:

Şu yalan dünyaya geldim giderim
Gönül senden özge yar bulamadım
Yaralandım al kanlara bölendim
Bir elim kanını yur bulamadım

(1) Burada Geyiğın erenler sıfadle takidis edildiğil'i görüyoruz. Bu nefeste Gaybi - yani- kaygusuz • ile Aptal Musa arasındaki tanışma ve intisap keyfiyetine aJt menkibeye temas edildiğini sanırım. Bıkkın: (Türk Halk Edebiy.tı Ansiklopedisi Aptal Musa madde• leri. Fuat Köprülü, Prof. Sayı 1, Sahife 62).

Felek kırdı benim kolum kanadım
 Baykuş gibi viranlarda tünedim
 Bunda üç güzelin p} sırtın sığadım
 Yolum (Hü) deyecek er bulamadım

Felek kırdı benim kanadım kolum
 Dört köşe başında [2} bekletti yolum
 Keskin bade ile içtiler dolum
 Yandı yüreciğim kar bulamadım

Güzellerin zülfü bestedir beste
 Mürşit talip için geçmiştir posta
 Bir zaman sağ idim bir zaman hasta
 Hasta halin nedir der bulamadım.

Güzel olan neyler altın akçeyi
 Arif olan düzmüş türlü bohçeyi
 Vücudümde seyreyledim bahçeyi
 Hiçbir ko ulmadık gül bulamadım

Pir Sultanım eydür bahçe bağ olsam
 Üstü mor_ sümbüllü yüce dağ olsam
 Alem çiçek olsa arı ben olsam
 Yar dilinden tadı dil bulamadım.

Tahtacılar çok çalışkan ve doğru adamlardır. İşsiz kalmayı azap sayarlar. Kereste hazırlama ve tahta tasarlama işlerini erkekler yapar. Tahta biçme işini de, çokluk, (Bacı: Eş) !erile birlikte görürler. Bir (Teber) e benziyen baltayı Tahtacı erkekleri gayet ustaca kullanır. Zaten bunların silahları da bu k skin ve zağlı teber şeklindeki (3} baltalarıdır.

Bir tarafı kocaman taşlarla yerde, diğer tarafı çatal haline getirilmiş iki dikmenin üzerine dayanan ağaç kütüğünün üstünde erkek ve altından kadını bıçkı çeker. Kadınlar bu surede erkeğin çalışma hayatına bilfiil iştirak ederler. Tahtacı kadını çok sadık ve cefakeştir. Aynı zamanda aşını pışırır, çocuğunun beşiğini sırtında taşır. Eşi - karısı - olmıyan erkek: «Bir yanım eğişilo» diye acınır. Eşlilere, yeni evlilere: «Yanı Kuzulu:» tabiri verilir.

Tahtacıların hayatları ıssız dağ başlarında geçtiği için (Sürek erkanı) hakkındaki bilgileri, görgüleri de basit ve iptidai kalmıştır. Kuytu ormanların gölgelediği pınar başlarında, su kenarlarında onların eğlenceleri: saz ve şarap muhabbetleridir. Bazı gecelerde toplanarak erkan sürerler, (Samah: Oyun) dönerler. Bu

[J Üç - en murat: Allah, Muhammet, Ali remzini ifade ediyor sanırım.

[2J Dört !köşeden maksat: Dört kapıdır; (şeriat, tarikat, maîifet, hakikat).

{J Teber, ya.mn daire ağzılı, eski dervîşi-erin asalarının başında bulundurdıkları bir nevi silihtir. «Muhibe tevelta, Münkire tıberra» mefhumunun bir remzidir.

muhabbet ve erkinlarda 12 post ve hizmet merasimi eda edilir. 12 post sahipleri şunlardır:

1) Dede, 2) Rehber, 3) Mürebbi - Dikme -, 4) Gözcü, **5) Meydana,** 6) Sazcı - Güyende -, 7) Kurbancı, 8) Saki, 9) Carcı - Süpürgeci-, **10) Ayakçı - Davetçi, kuru-**, 11) Hizmetçi, 12) Kamber - Nezaretçi-.

Bu mevkilerin ve makamların sahipleri tamamlandıktan sonra erkan meydanı sazın bir (Düvazde - yani 12 - imam) nefesiyle açılır:

Medet mürüvvet dedim kapına geldim
Muhammet Mustafa Ali gel yeciş
İsyân deryasına garkoldum kaldım
Hünkar Hacı Bektaş Veli gel yetiş

Şu benim halimi pirime bildir
Göğnüñün evini nur ilen doldur
Cesedim ölmeden nefsimi öldür
Hadice Fatıma ulu gel yetiş

Bir yandan nefsi emmarem azar
Bir yandan vesvese çok hile düzer
Melekler günahım yazmada bezer
Şah Hasan Hüseyin dolu gel yetiş

Yezitler elinde müşkül halimiz
Münkir münafık faş eyledi yolumuz
Eleman Bakır sen al elimiz
İmam Caferi Sadık dili gel yetiş

Dağlarca günahım gel vurma yüze
Tamunun odunu gösterme -bize
Musayı Kazımla pir İmam Rıza
Şa:h Takı le Nakı eli gel yetiş

Sevdakarım muhabbete bu yolda
Mürüvvet dilerim kusurum elde
Göster cemalini eyleme dalda
Askeri göğnüñün gülü gel yetiş

Noksanıñ didarım arzeder Cennet
Masumu paklerden erişe himmet
Sana sığınmışım Mehdi Muhammet
Sarı Saltık Kızıl Deli gel yetiş.

Dede veya dede dikmesi olan zat erkanı idare eder; Sazcı, bundan sonra muhtelif nefesler çalar; her nefesin sonunda saki cümleye dem sunar; saki mec-

İsin arzusuna göre erkek veya kadından seçilir. Şarap, rakı bir kalaylı tas içine konur, bir elden, bir ayağ - Bade - den dağılır. Neş'eler artıp ta muhabbet ilerledikçe saza (Samah) çalar ve pervaneler oyuna kalkarlar: İlk samaha birer çift kalkar, ilkin bir erkek can ayağa kalkar, kendisiyle pervaz etmesini dilediği bacının önünde el, ayak bağlar [1]. O hacı da derhal ayağa kalkar ve başındaki yazma - çember - yı bir aşırı uçlarından peşrev tutarak e.i.keğin başından aşağı geçirir; beline bağlar. Ellerini erkeğin omuzlarına koyarak sağ ve sol omuzların- dan öper; bu hal teslimiyet alametidir. Erkek te kadının iki omuzlarından kucak- hyarak alnından öper. Artık saz, samah havası çalmakta ve bu çiftler sazın ahen- ğine uyarak, birbirlerine el değdirmen ve dedeye, ocağa arka dönmeden oynama. maktadırlar. Şöyle bir güfte ve beste sazın tellerinde şakrar:

Şunca güzelleri seyran eyledim
Salınsa karşımda dursa ikisi
Biris sağımdan birisi soldan
Muhabbet meyini verse ikisi

Kurbanım avaza mailem sese
Ecel tekmi olmuş ömür pek kısa
Muhammed su dökse Şah Alim yusa
Dil<se kefenimi sarsa ikisi

Al yeşil geyinmiş göğdür donları
Mevlam ruhsat verse görsek onları_
Şefaati dilerik mahşar günleri
Sinde sualimi verse ikisi

Yaz bahar ayında baharın çağı
Eridi yürekte kalmadı yağı
Dostum bahçesinde kurmuş otağı
Aleme bir nızam verse ikisi

Kul Himmetim bu divandan göçersin
Utanacak işi nice tutarsın
Günde yüz bin canı azat edersin
Cennet kapısında dursa **ikisi**.

Samah dönerken kollar teker teker sağ ve sol yanlara kalkar, el avuçları yere bakar; boş kalan 1 göğse bağlanır. Ayaklar da çelme (2) ler yaparak mü- hürlenir. Oynarken çoşan çiftler ve çevredeki canlar: «Şah ... Şah ... ah » diye el çırpırlar. Sa.malı bitince erkek ve kadın gene başlangıçta olduğu gibi

(J Bu duruşa «dare durmak» ta denir. Sağ kol sol kolunu üstünde göğse bağlanır; ve sağ ayağın haş parmağı sol ayak baş parmağı üzerine mühürlenir.

{1 Çelme: Sağ ayak sol ayağın üsciioe doğru atılarak sola doğru dömek.

birbirlerini deraguş ederek ve (Dedeye niyaz) (1) eder,ek yerlerine oturlar. De-de veya çifalerin dileği ile dede bir (Haklı Hayırlı Gülbengi) [2] çeker: (Allah, Allah. . . Çerağımız ruşen, erenler durağı gülşen ola. . . Niyazlarımız, pervazlarımız kabu lola. On iki imim; on dört masumu pakler gözcümüz, klavuzumuz ola; gerçekler demine, devranına hü diyelim hü...)

Böylece birer çiftle başlayan muhabbet, git gide herkesi coşturur ve (Kırklar Samahı) ile sona erer. Bu samah: Mevcut er ve bacıların diledikleriyle hep birden ayağa kalkıp oynamaları - yani bir nevi kadril - dir. ,Bazan sabahlara kadar sürer; şafak sökerken herkes yerli yerine dağılır.

Bu muhabbet demleri muharrem ayının 12 sinde o gece yapılan Aşure, Nevruz veya (Ayinicem) [3], Baş okutma - yani hizmet yenileme - meydanlarında tekrarlanır. Saz ve söz arasında on iki inıamın veya nefes sahiplerinin adları geçtikçe Tahtacı erkeği sağ elile, yukardan aşağı bıyık ve sakalını sıvazlar, elini göğsüne kor. Bu vaziyet Abdallarda şöyledir: Onlar bu şayanı hürmet isimler anıldığı zaman başlarını sağ omuzlarına doğru çevirerek selam vaziyeti alır ve ellerini göğüslerine korlar.

Abdallarda da samah şekli Tahtacılar gibi ise de onlarda: çiftler pervaza - oyuna - kalktıklarında, Abdal Bacısı sağ dizini yere çökerek erkeğin bira bükülen sağ dizine başını dayar; erkek te kadının başını iki elile takdis eder, bundan sonra kadın ayağa katkar, - Tahtacı ve diğer köy Kızılbaşlarında olduğu gibi - erkeğin beline «mahramasino» kuşatır; erkek te hacı ile kucaklaşır, sonra ayrılırlar sam dönerler. Samah bitince eJkeklar bacıların başörtülerini yine başlarına örterler.

Tahtacı, Abdal ve Köy Kızılbaşları arasında «Musahiplik» e çok değer verihniştir. Musahiplik: Nasip alma erkanına ilk defa dahil olan karı kocanın beraber girmeğe meobur oldukları, en sevdikleri diğer bir karı, koca ile «can ve kan, yol kardeşlikleri:» dir. Yol kardeşliği; bel kardeşliğinden üstün sayılır. Yol kardeşleri ölündye kadar birbirile hoş geçinirler ve bidbirine azami yar-

['] Niyaz: Seode vaniyetidir; Alevi ümrelerde ibü vaziyetin çok değeri vardır. Erenler meydanına gireo her can <Dede maıkanıma, Horasan postuna, meydana, çerağa>, diz çöküp baş kor ve ondan sonra yerine oturur.

rJ Gülhenk: Dua lkairşılı dır; Terceman da derler. Erk.an esnasında herkesin ılıtidarma göre gördüğü hizmetlerin yarlığı, de.de veya baba tarafmdan hiı.metin nev',ine göre söyieoen bu «!haıklı hayırlı tercemiam» ile verilir: «Akşam, sabah, lokma, çerağ yaıkma. dem sürme, sofrı sonu, saııcı:ya karşı, ferraşa, hırbana, seyran - yani def'i lhacete çıkma ->, için ayn ayrı ,gülbenkler vardır. Bir örnekl olarak «lokıma soo:ıD> gül!bengini veriyor:ıuz: (Allah Alla!h.. mertler sofrası açıldı, er,enler lokması yenildi.. Allah Allah... Halilürrahınıw bereikati olsun, artsın eksilmesin, taşsın ,dökülmesin, pişirip kota,ran eller dert ,görmesin, ylyııp içenlere nur ve iman olsuo; :bu giitti gani i gelsin; !kurban sahiplerinin lkurbanlan, niyaz sahiipleuinin niyazları, hizmet sahiplerinin hizmetleui kabul olsun; çerağlarımız ru-şen, gööüllerimiz şen olsun. Allah Allah... On iki imam oo .dört masumu paık efendilerimiz bizlerden hoşnut ve razı olsun; erenlerimiz, pirlerimiz yardımcıımız, gözcünüz, kılavu-z uz..olsun, üçler yediler, kırklar, nuri nebi, keremi AH, gerçekler lokmasına hü.. diye-liin Om...».

["] Ayinicem hakkında, bakınız: Tünk Yurdu Cilt: 5 No. 28, nisan 1927 S. 330. Baha Sa,ıt'io Bektaşilik yazıları.

dımda bulunurlar. Bu yolda (Dede, Rehber, Musahip düşkünleri), yani bunların hukukuna riayet etmeyenlerin suçluları ağır cezalara uğrarlar [1].

IV. - Kızılbaşlar Hakkında Genel Görüşüm:

Yukardanberi gelen maruzatım, bu zümrelerin sırt tuttıkları şeylerdir. Bunlara - yanlış olarak - (Mum söndürme) v. s. gibi birtakım fahiş isnatlar- da b unmak, içlerine giremeyip, işin iç yüzüne nüfuz edemeyişten ileri geldiğini sanırım. Bunların sırlarına mahrem olup ta aralarındaki ahlaki ve içtimai te- sanüdü görenler hiçbir vakit vahi isnatlara değer vermezler. Bu isnatlara karşı bir kızdbaş: «Taşhyan bizden, taşlatan bizden değil. . >> deyıp geçerler.

Türklerin _en eski (Şölen) !erinden başka bir şey olmıyan (Cem ayinleri) nde Musahipler, Eşler ve meydanda bulunanlar birbirlerine müteselsil kefaletle bağlıdır. Kadınların iffet ve namusları topluluğun kefaleti altında mahfuz. dur. En küçük kötü hareket ağır suçluluk teşkil eder ve düşkünlük cezasile tec- ziye edilir. Bununla beraber Cem ayinlerine bekar erkek ve kız almazlar; ev- lenmiyenlere nasip verilmez. Tekke beктаşiliğinde ise mücerretlere nasip verilir ve hatta ölünciye kadar bekar kalacakların kulakları delinir; evli olup ta erkek veya kadın yalnız birer taraflı nasip alacaklar için de cevaz vardır; fakat Sür k- Sofıyan'larda böyle olmaz. Bu suretle birbirlerine biraz yabancı kalmışlardır.

Mum söndürme ve bu meyandaki horoz masalına gelince: Meydan evini aydınlatan çerağ, mum, kandil. .. ne ise, mukaddestir. Meydan çerağı niyaz makamıdır. Bu şavkın - kazara - sönmesi uğursuzluk ve felaket sayılır. Çerağ kendiliğinden söndüğü takdirde muhabbet ve meydan bile terkedilir.

Horozun bu efsaneye karıştırılması ise şöyledir: İsa menbesinde olduğu gibi, horoz .guya felaket vukuunu daha önceden haber veren bir mahluk olarak tanılır; Kızılbaşlar horoza (Cebrail) derler. Horozun Türk mitolojisinde totem olduğu malfimdir [2]. Koyun ve davar kurban etmeğe il:ıali vakti yetmiyenler ayini Cem meydanında tıglanmak - kesilmek - üzere horoz takdim ederler. Ho- rozun beyaz tüylü ve kırmızı ibiklisi makbuldür. İşte, Kızılbaş canların horoza böylece değer verdiklerini gören zahirler - yani; Sünni müslümanlar - bun- dan ötürü yanlış zan ve vahi isnadatta bulunmuşlardır. Araya giren ,böyle an- laşmamazlıklar dolayısile, Osmanlı Saltanatı sürerken çok feci kardeş kavgaları olmuştur. Tahtacılar ise Osmanlı Hükümetini hiç tanımamışlardır; onlar Hacı Bektaş ocağına da o kadar bağlanmamışlardır. Yukarda arzettiğim gibi, **Safevi** hanedanını metbu olarak tanımışlardır. Bilhassa (Şah İsmail Hatayi) ile onların, İzmirin (**Narlı Dere**) köyündeki mümessilleri sayılan dede ocağına bağlanmışlar-

['] Düşküml-ük: Suğun derecesine göre dayıtaik, sürg:ıioJük, para cezası, toplantı• lardan ve umumi haklardan ma:hrunıııyet, ve hatta eskiden idama) kadar varan cezalardır. Bu hususta bakınız '11ürük Yurdu C. 5, Sayı 28, 29, 30. Bııha Sai,t «Kızılııaş Meydanı», (Düşküiış **Meydanı**).

["] «Eski Tü.İk ,takvimlerinde bir devre ,teşkil eden 12 yıldan birisi tavuik adım taşıyor....» «Senenin Oğlu, ilıkbaharm 3 ayında koyun, yazın 3 ayuwa horoz, senenin orta- sında öküz, sonbahı'.l'ın 3 ayında köpek, kışın 3 ayında domuz .eti yer....> Türk tarihinin unııahatları: sahıfe 46, 51.

dır. Elmalının (Tekke Köyünde) metfun olan (Abdal Musa) yı da ziyaret ederek orada kurbanlar tığlarlar.

Antalyadan İzmire kadar: Isparta, Burdur, Denizli; Aydın, Balıkesir havlisinde birçok Tahtacı obaları vardır. Oymak isimleri ayrı olsa bile milli ve mistik töreleri birdir.

Bunlar gibi Antalyada ve ıbaşka illerde yarı göçebe yaşıyan (Abdallar) - Aftalitler - [1] hakkında da bu mütalea yürütülebilir. Bunlar zihniyetlere kurban olarak fakir düşmüşler, Sünni Türk kardeşleri onlara Çingene diyerek iktisadi, içtimai mevki vermemişlerdir.

Bu zümreler arasında şimdi okuma hevesleri fazladır; bilhassa birçoklarının bilmedikleri ve ancak dedelere malum olduğunu sandıkları bilgilerin kitap ve gazetelerde yazıldığı görmek, işitmek onları kültüre heveslendiriyor. Antalya'da Millet Mektebi dersanelerinde yeniden öğrenmek için yaşını başını almış tahtacılarından birçoğu devam etmişlerdir. Kezalik, ilkokullarda da çocuklarını okutmaktadırlar.

Bu zümrelerin kanaatlerine göre: Osmanlı saltanatının yıkılması ve hilafetin kaldırılması (Yezit hükümlerliği) da ortadan kalkmıştır. Bunun için (Cümhuriyeti) severler; (Atatürk) ü (Mehdi-i Sahip Zaman) olarak takdis ederler. Çünkü o, Yezitler saltanatını yıkmış ve hicaplarını refetmiş, (Kurtla Kuzuyu Bir Arada) kaynaştırmıştır.

e} Aptallar hakkında, bakınız: (Türk Halk Edebiyatı Ansiklopedisi) Prof. Fuat Köprülü. Aptallar maddesine.